PROGRAM WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNY

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 113
im. Leopolda Węgrzynowicza
W KRAKOWIE

ROK SZKOLNY 2026/2027

„Kształcenie w szkole podstawowej stanowi fundament wykształcenia. Zadaniem szkoły jest łagodne wprowadzenie dziecka w świat wiedzy, przygotowanie do wykonywania obowiązków ucznia oraz wdrażanie do samorozwoju. Szkoła zapewnia bezpieczne warunki oraz przyjazną atmosferę do nauki, uwzględniając indywidualne możliwości i potrzeby edukacyjne ucznia. Najważniejszym celem kształcenia w szkole podstawowej jest dbałość o integralny rozwój biologiczny, poznawczy, emocjonalny, społeczny i moralny ucznia."

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ1) z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej.

Wstęp

Szkolny program wychowawczo-profilaktyczny realizowany w Szkole Podstawowej Nr 113 im. Leopolda Węgrzynowicza w Krakowie opiera się na hierarchii wartości przyjętej przez radę rodziców, radę pedagogiczną i samorząd uczniowski. Treści szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego są spójne ze statutem szkoły i wewnątrzszkolnym systemem oceniania. Istotą działań wychowawczych i profilaktycznych jest współpraca całej społeczności szkolnej oparta na założeniu, że wychowanie jest zadaniem realizowanym w rodzinie i w szkole. W związku z tym uwzględnia zarówno wolę rodziców, jak i priorytety edukacyjne państwa. Rolą szkoły jest dbałość o wszechstronny rozwój każdego z uczniów oraz wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny. Wychowanie rozumiane jest jako wspieranie uczniów w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej. Proces wychowania jest wzmacniany i uzupełniany poprzez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży.

Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły tworzy spójną całość ze szkolnym zestawem programów nauczania i uwzględnia wymagania opisane w podstawie programowej. Szkolny program wychowawczo-profilaktyczny określa sposób realizacji celów kształcenia oraz zadań wychowawczych zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego, uwzględniając kierunki i formy oddziaływań wychowawczych, których uzupełnieniem są działania profilaktyczne skierowane do uczniów, rodziców i nauczycieli.

Program wychowawczo-profilaktyczny został opracowany na podstawie diagnozy potrzeb i problemów występujących w środowisku szkolnym, z uwzględnieniem:

- wyników nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektora w roku szkolnym 2025/2026.
- wniosków i analiz wychowawczych za rok szkolny 2025/2026,
- analizy dokumentów (dzienników lekcyjnych, dzienników świetlicy szkolnej i pedagoga szkolnego, planów wychowawczych),
- wnikliwej obserwacji środowiska szkolnego.

Podstawowym celem realizacji szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego jest wspieranie dzieci i młodzieży w rozwoju oraz zapobieganie zachowaniom ryzykownym. Ważnym elementem realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego jest kultywowanie tradycji i ceremoniału szkoły.

Podstawowe zasady realizacji szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego obejmują:

- powszechną znajomość założeń programu – przez uczniów, rodziców i wszystkich pracowników szkoły,
- zaangażowanie wszystkich podmiotów szkolnej społeczności i współpracę w realizacji zadań określonych w programie,
- respektowanie praw wszystkich członków szkolnej społeczności oraz kompetencji organów szkoły (Dyrektor, Rada Rodziców, Szkolna Rada Uczniowska),
- współdziałanie ze środowiskiem zewnętrznym szkoły (np. udział organizacji i stowarzyszeń wspierających działalność wychowawczą i profilaktyczną szkoły),
- współodpowiedzialność za efekty realizacji programu,
- inne (ważne dla szkoły, wynikające z jej potrzeb, specyfiki).

PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Podstawa prawna:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997r. (Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483).
- Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989r. (Dz.U. z 1991r. nr 120, poz. 526).
- Ustawa z 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2026r. poz. 515).
- Ustawa z 9 czerwca 2022r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz.U. z 2026r. poz. 163).
- Ustawa z 14 grudnia 2016r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2026r. poz. 820, 904, 982, 1036).
- Ustawa z 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023r. poz. 2151 ze zm.).
- Ustawa z 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2023r. poz. 1939 ze zm.).
- Ustawa z 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. z 2024r. poz. 1162 ze zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz.U. z 2020r. poz. 1449).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (t.j. Dz.U. z 2023r. poz. 1798).
- Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (t.j. Dz.U. z 2020r. poz. 1309 ze zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31 grudnia 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. z 2020r. poz. 1604 ze zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji z 11 marca 2026r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (Dz.U. z 2026r. poz. 378).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 14 lutego 2017r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu

umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017r. poz. 356 ze zm.).

- Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 8 lipca 2026r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym (Dz.U. z 2026r. poz. 958).
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (t.j. Dz.U. z 2026r. poz. 110).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw- Dz.U 2017poz.1655 oraz Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 25 sierpnia 2026r. zmieniające to rozporządzenie (Dz.U 2026poz.1139)
- Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2026/2027.
- Statut Szkoły Podstawowej Nr 113 w Krakowie.
- Standardy Ochrony Małoletnich przyjęte w Szkole Podstawowej Nr 113 w Krakowie.

PODSTAWY TEORETYCZNE, NA KTÓRYCH ZOSTAŁ OPARTY PROGRAM

„Pedagogika powinna orientować się nie na dzień wczorajszy, lecz na dzień jutrzejszy w rozwoju dziecka."
„To, co dziecko dzisiaj może zrobić przy współpracy z dorosłym – jutro będzie w stanie zrobić samodzielnie.
Dlatego jedyne dobre wskazówki, jakie możemy dać dziecku, to te, które poprzedzają rozwój i pobudzają"

Lew Wygotski

I. TEORIA SFERY NAJBLIŻSZEGO ROZWOJU

Lew Wygotski, wybitny rosyjski psycholog, uważał, że **edukacja nie polega na samym przyswojeniu określonej wiedzy, ale na rozwijaniu u dzieci umiejętności uczenia się**. Zdolność dziecka do jasnego i kreatywnego myślenia, planowania, realizowania tych planów i komunikacji jest o wiele ważniejsza od wiedzy jako takiej. **Przyswajanie wiedzy będzie bowiem nieporównywalnie łatwiejsze, jeśli wiemy, jak się uczyć. Wygotski wierzył, że celem edukacji jest przedstawienie dzieciom pełnego zakresu takich narzędzi i pokazanie im, jak je stosować do szybkiego i skutecznego analizowania rzeczywistości**. Stosując je od najmłodszych lat, dzieci automatycznie rozwijają swoje

umiejętności. Im lepiej dziecko potrafi przyswoić sobie ten swoisty język wypracowany przez ludzkość w ciągu stuleci, tym większe są jego zdolności w danej dziedzinie. Dzieci zaczynają wtedy planować i organizować swoje działania, otwarcie przedstawiają swój punkt widzenia, znajdują niestandardowe rozwiązania problemów, wierzą w siebie i swoje własne umiejętności.

Wygotski twierdził, że to **nauczyciel odgrywa kluczową rolę w edukacji dziecka**. Nauczyciel powinien tak kierować zajęciami, by nakłaniać dziecko do podejmowania zadań przekraczających nieco jego obecne możliwości. Dzięki takiej zdrowej inspiracji dzieci mogą wykonywać zadania wykraczające poza ich umiejętności, czego bez pomocy nauczyciela nie mogłyby dokonać.

Dla nauczania niezwykle ważne konsekwencje przynosi jedno z fundamentalnych pojęć w teorii Wygotskiego, mianowicie **Strefa Najbliższego Rozwoju**. Definiuje on ją, jako różnicę między poziomem wykonywania zadań przy pomocy dorosłych a poziomem rozwiązywania zadań samodzielnie. Według rosyjskiego myśliciela rozwój dziecka powinien być definiowany na dwóch poziomach. Pierwszy z nich określa etapy, które dziecko już opanowało i obejmuje te działania, które potrafi ono wykonywać samodzielnie. Wygotski nazywa go **poziomem aktualnego rozwoju** dziecka.

Ze zrozumienia sensu strefy najbliższego rozwoju wynikają ważne implikacje dla edukacji. Aby nauczanie było skuteczne, nauczyciel musi bazować w pracy z uczniem na rodzących się w nim potrzebach rozwojowych, nowych doświadczeniach, kształtującej się dopiero wiedzy, uwzględniać jego potencjalne możliwości i rodzące się dopiero zainteresowania. Ważne jest poznawanie specyfiki dyskretnych często zmian w funkcjonowaniu ucznia, w jego stylu bycia i działania. W konsekwencji tego typu rozpoznania musi dojść do zróżnicowania form nauczania poszczególnych dzieci, a w przebiegu procesu uczenia się monitorowania osiąganego przez nie poziomu rozwoju. Nauczanie uczestniczące w procesach rozwoju wymaga ustawicznego diagnozowania rodzących się w jego przebiegu potencjałów rozwojowych dziecka. Ich ujawnianie się stanowi świadectwo gotowości dziecka do podjęcia kolejnych zadań rozwojowych. W tego typu praktyce mamy do czynienia z rzeczywistym tworzeniem i ciągłym korygowaniem mapy obszaru gotowości.

Nauczyciel pracujący z uczniem w myśl powyższych zasad:

- Tworzy maksymalnie sprzyjające warunki do ujawnienia jego potencjału rozwojowego w różnych obszarach aktywności.
- Respektuje jego prawo do indywidualnego tempa rozwoju i „odmienności", indywidualnej drogi jego rozwoju.
- Odwołuje się w procesie dydaktycznym do jego wewnętrznej motywacji.
- Tworzy i efektywnie korzysta ze specyficznej strategii nauczania wzajemnego, uwzględnia podmiotowy styl interakcji
- Kształtuje i utrwala poziom gotowości ucznia poprzez wspieranie poziomu wykonania (Filipiak, 2002; 2003).

Za: *Maria Tyczyńska, Systemy wychowawcze, cz.3 – Lew Wygotski*
Ewa Filipiak, Z Wygotskim i Brunerem w tle. Słownik pojęć kluczowych.

II. TEORIA ROZWOJU PSYCHOSPOŁECZNEGO Erica Eriksona.

W każdym ze stadiów człowiek mierzy się z nowym wyzwaniem, związanym z wiekiem (stopniem rozwoju) i sytuacjami społecznymi, w jakich się znajduje. Erikson opisał charakterystyczne „kryzysy" występujące w stadiach, które w danym okresie są najbardziej żywotne.

Czwarta faza rozwojowa (wiek szkolny; 6-11 lat): pracowitość - poczucie niższości

Jest to faza specyficzna z kilku powodów. Z pewnością jest określana, jako najbardziej znacząca pod względem **społecznym**, z tego względu, że w fazie tej jednostka staje się uczestnikiem życia społecznego i wykształca się u niej tożsamość społeczna. Jest to również bodaj najbardziej skomplikowana spośród wszystkich faz rozwojowych. Od pozostałych odróżnia ją to, że nie następuje w niej proste przejście od powstałej siły witalnej do nowego etapu opanowania siebie i otoczenia. W fazie tej dochodzi do kształcenia formalnego. Może zostać ono rozpoczęte z kilku względów.

Po pierwsze jest to okres, kiedy dziecko osiąga apogeum pędu i impulsu do zdobywania i udoskonalania, aż do perfekcji, różnorodnych umiejętności. Dziecko wykonując swoją pracę z pilnością i uwagą odczuwa niepowtarzalną przyjemność.

Po drugie dziecko jest na tym etapie gotowe do zdobywania wiedzy zgodnie z narzuconą mu instrukcją. Po trzecie jest to okres największej chłonności ludzkiego umysłu. Już nigdy więcej nie pojawi się u człowieka tak intensywny pęd ku wiedzy, tak dynamiczna gotowość do uczenia się i konstruktywnej działalności. W tej fazie więc dochodzi do rozpoczęcia kształcenia formalnego, następuje pierwszy kontakt dziecka ze szkołą, który zwykle przebiega entuzjastycznie. Dziecko jest podekscytowane i zafascynowane pochłanianiem codziennych nowych obowiązków. Niezwykle znaczącymi osobami na tym etapie rozwoju są dla dziecka **nauczyciele i wychowawcy**, stąd ważnym zadaniem w tej fazie jest wykształcenie i podtrzymanie pozytywnej identyfikacji z nimi. Na etapie kształcenia dziecko uczy się pracowitości, wytrwałości i pilności, poznaje również nagrody i kary, dzięki czemu przystosowuje się do zasad i praw, których egzekwowanie jest niezbędnym warunkiem stania się pełnoprawnym członkiem społeczeństwa. Dziecko poznaje wówczas również podstawowe narzędzia i mechanizmy funkcjonujące w społeczeństwie. Jednym z głównych zadań, przed którymi staje jednostka w tej fazie rozwojowej jest sprostanie powszechnie przyjętym ocenom, standardom i oczekiwaniom. Wszelkie porażki w tym względzie mocno odbijają się na samoocenie dziecka. Dlatego na tym etapie psychospołecznego rozwoju człowieka istnieje realne zagrożenie pojawienia się poczucia niższości, które powoduje zakłócenia w identyfikacji z nauczycielami i wychowawcami.

Aby rozwój społeczny dziecka mógł przebiegać w sposób najbardziej optymalny niezbędna jest podejmowana w czwartej fazie **nauka i praca**. Czynności te zakładają współuczestnictwo innych osób, w związku z tym ich wykonywanie odbywa się w obecności i we współpracy z innymi osobami. Zaś umiejętność skutecznego współdziałania jest jednym z warunków przystosowania społecznego. Pojawiające się w tej fazie napięcia na linii poczucia adekwatności i niższości implikują mechanizm rozwojowy, który wymaga nowych sił witalnych. Zaś psychospołeczny rozwój człowieka następuje wówczas, gdy napięcia te skumulują się momencie wchodzenia w kolejną fazę. W fazie kształcenia instytucjonalnego

jednostka ma niezwykle szerokie możliwości dla pokierowania swoją drogą i karierą życiową. W tym wieku niezwykle znaczącą siłą jest kompetencja, która przyczynia się do tego, że dziecko pragnie wykonywać i doskonalić role, z którymi miało do tej pory styczność jedynie w stymulowanej zabawie. Świat osób dorosłych zajmował do tej pory ważne miejsce w życiu jednostki, zaś od tego momentu obecność rówieśników jest równie ważna, o ile nie ważniejsza. **Rówieśnicy** bowiem stanowią punkt odniesienia dla wszystkich poczynań jednostki. Ich sukcesy i klęski stanowią kryterium samooceny własnych poczynań i efektów działań dziecka. Coraz liczniejsze interakcje społeczne, w które wchodzi jednostka stają się kryterium wchodzenia w kolejne fazy rozwojowe, natomiast opanowywana wiedza i umiejętności są centralnymi elementami prawdziwie dorosłego życia.

Szczególnie silny nacisk kładzie Erickson na okres dojrzewania. Wtedy dokonuje się przejście od dzieciństwa do wieku dojrzałego. To, co dzieje się w tym stadium ma ogromne znaczenie dla osobowości człowieka dorosłego.

Piąta faza rozwojowa (okres pokwitania; 12-18 lat): tożsamość - kryzys tożsamości

Faza piąta przypada na okres dorastania fizycznego i psychicznego jednostki. Potrzeba tożsamości jest realizowana w oparciu o witalną siłę wierności. Siła ta stanowi jednocześnie źródło licznych prawdopodobnych zagrożeń dla prawidłowego przebiegu dalszego rozwoju. W życiu społecznym **potrzeba tożsamości** objawia się w ideologiach i etosach, których jednostki aktywnie poszukują w okresie dojrzewania. Młody człowiek odczuwa potrzebę okazywania wierności, w związku z tym podejmuje ciągłe poszukiwania osób, idei i przedmiotów, którym mógłby ową wierność okazać.

Pewnym paradoksem wieku młodzieńczego jest to, że wierność młodych ludzi objawia się poprzez pełną cynizmu nieufność. W tej fazie najbardziej skomplikowane wydaje się być wykształcenie spójnej tożsamości młodego człowieka. Komplikacja ta wynika z faktu, że proces ten w zasadzie nie może zaistnieć bezkonfliktowo. Spójna tożsamość jednostki powstaje wówczas, gdy to, jak jednostka postrzega i ocenia sama siebie i swoje postępowanie jest zgodne i pokrywa się z tym, co sądzą o niej inne osoby. Jeżeli jednostka spotyka się z akceptacją i aprobatą otoczenia wówczas odczuwa krzepiący komfort psychiczny i poczucie satysfakcji i spełnienia. W fazie, o której mowa człowiek dąży do zaspokojenia potrzeby integralności, które następuje wówczas, gdy jednostka odczuwa **spójność** swojej tożsamości wewnętrznej. Podstawą owej spójności jest witalna siła wierności inspirowana przez społeczne ideologie i sposoby życia, które najbardziej skutecznie przemawiają do młodej jednostki, która stale poszukuje aprobaty ze wszech stron - ze strony rówieśników, wychowawców i nauczycieli, innych członków społeczeństwa. Silnie oddziałujące na jednostkę potrzeby konfirmacji i afirmacji muszą zostać zaspokojone, w przeciwnym razie proces kształtowania spójnej tożsamości może zostać zakłócony, istnieje zagrożenie blokady harmonijnego rozwoju, wykształca się u młodego człowieka poczucie odepchnięcia, które ostatecznie prowadzi do kryzysu tożsamości.

W momencie zaistnienia chaosu osobowego może dojść do wytworzenia tożsamości negatywnej, która polega na poczuciu posiadania wielu potencjalnie złych lub bezwartościowych cech. Wobec tego typu tożsamości muszą być podejmowane szczególnie silne środki przeciwdziałania, aby nie doszło do całkowitego zakłócenia cyklu rozwojowego jednostki.

Za:*M. Sękowska, Neopsychoanalityczna koncepcja rozwoju psychospołecznego Erika H. Eriksona za www.cps.org.pl*

III. KONCEPCJA RESILIENCE (Michael Rutter, Norman Garmezy, Emma Werner)

Badania pokazują, że czasami, mimo wysokich czynników ryzyka, niesprzyjających warunków życia, młody człowiek potrafi zaadaptować się, funkcjonować i rozwijać się prawidłowo. Fenomen dobrego funkcjonowania jednostki mimo niekorzystnych warunków życiowych, czy traumatycznych przeżyć, wyjaśnia **koncepcja resilience**. Początkowo sądzono, że dzieci te mają nadzwyczajne własności i przedstawiano je jako „dzieci niepodatne na ryzyko", „niezwyciężone", „niezatapialne". Tymczasem mechanizmy resilience nie są niczym niezwykłym. U ich podłoża leżą mechanizmy adaptacyjne lub procesy właściwe dla zwykłego rozwoju dzieci i młodzieży w ogóle.

Procesy **resilience** w życiu jednostki są nierozłącznie związane z wystąpieniem: przeciwności losu, które stanowią zagrożenie dla prawidłowego psychofizycznego rozwoju jednostki i mogą prowadzić do podwyższonego poziomu ryzyka oraz dobrego funkcjonowania, które stanowi wyraz pokonania tych przeciwności losu i jest określane terminem **pozytywna adaptacja**.

Przeciwności są tu rozumiane jako silnie stresujące zdarzenia występujące niezależnie od woli jednostki, mające związek z sytuacją społeczną czy rodzinną (ubóstwo, rozwód, choroba psychiczna jednego z rodziców) albo z bezpośrednim zagrożeniem życia (katastrofy, wojny).

Podwyższony poziom ryzyka w życiu jednostki jest ujmowany w kategoriach większego niż przeciętny poziomu przeżywanego stresu, związanego z wystąpieniem określonego czynnika ryzyka lub grupy czynników ryzyka w życiu jednostki. Statystycznie rzecz ujmując podwyższony poziom ryzyka oznacza większe prawdopodobieństwa wystąpienia zaburzeń zdrowia lub zachowania. Na przykład, prawdopodobieństwo wystąpienia problemów emocjonalnych i zaburzeń zachowania u dzieci, których rodzice rozwiedli się i ponownie weszli w związek małżeński jest dwukrotnie większe niż w przypadku dzieci, których rodzice się nie rozwiedli (Hetherington i Elmore, 2003). Wyniki niektórych badań wskazują na to, iż działanie jednego lub dwóch czynników ryzyka ma zwykle niewielki negatywny wpływ na dziecko, dopiero współwystępowanie trzech lub więcej czynników może być powodem nieprzystosowania lub wywołać zaburzenia zdrowia psychicznego.

Wśród **czynników ryzyka** wyróżniamy:

- rodzinne: zaburzenia psychiczne rodziców (schizofrenia, depresja), życie w ubóstwie, przestępczość, rozwód rodziców, wrogi klimat w rodzinie, niskie wykształcenie rodziców,
- indywidualne - związane z genetyczną i biologiczną podatnością (trudny, „wybuchowy" temperament, niższy poziom inteligencji),

- środowiskowe: wysoki poziom bezrobocia, przestępczości, przemocy w miejscu zamieszkania, niski poziom edukacji w szkole.

Pojawiło się pytanie o to, co sprzyja tak dobrej adaptacji. Opisano szereg zasobów wewnętrznych dzieci i młodzieży oraz czynników ochronnych sprzyjających dobremu radzeniu sobie pomimo niepomyślności losu, pomimo życia w niekorzystnych warunkach. Wg E. Werner, **czynniki ochronne** wywierają znacznie głębszy wpływ na życie dzieci, które wyrastały w bardzo niekorzystnych warunkach - niż specyficzne czynniki ryzyka, czy stresujące zdarzenia życiowe. Dzieci zmierzają w kierunku normalnej dorosłości, niezależnie od nawet najbardziej niesprzyjających okoliczności.

Dzieci, które mają wiele czynników ryzyka radzą sobie dobrze, o ile czynniki te równoważone są przez odpowiednie zasoby w postaci czynników ochronnych. Ta równowaga zmienia się w ciągu życia i wraz z rozwojem.

E. Werner wyróżniła następujące **czynniki chroniące**:

- pozytywne cechy temperamentu, które ułatwiły dzieciom nawiązanie kontaktu z troskliwymi, czułymi osobami;
- posiadanie umiejętności (na przykład: nastawianie się na wykonywanie zadań najlepiej jak to możliwe), które pozwoliły tym dzieciom wykorzystać swoje talenty i zdolności, czemu towarzyszył rozsądny plan edukacyjny i zawodowy;
- styl opieki rodziców, który rozwijał kompetencje dzieci i sprzyjał wzmocnieniu ich samooceny;
- kontakt z wspierającym dorosłymi innymi niż rodzice (dziadkowie, liderzy młodzieżowi, członkowie grup religijnych, starsze osoby cieszące się szacunkiem i zaufaniem), którzy pomagali dzieciom rozwinąć wiarę we własne siły i możliwości;
- otrzymanie „drugiej szansy", która dawała młodym ludziom możliwość podążania nową drogą (na przykład: wstąpienie do wojska, podjęcie studiów, czy związek z akceptującym partnerem).

Ann Masten (2005), z kolei, uwzględniając wcześniejsze prace Normana Garmezego (1985) oraz dokonując własnego przeglądu badań wyodrębniła cztery główne kategorie **czynników chroniących**:

- cechy indywidualne - dobre funkcjonowanie intelektualne i umiejętności rozwiązywania problemów, skuteczne strategie regulowania emocji i zachowań, równoważony temperament we wczesnym dzieciństwie, pozytywny obraz własnej osoby, optymizm, wiara w przyszłość; wiara i poczucie sensu życia, posiadanie uzdolnień i cech cenionych społecznie (na przykład: talenty, poczucie humoru, atrakcyjność);
- cechy rodziny - stabilne i dające oparcie środowisko rodzinne (ciepło, spójność, posiadanie jasno sprecyzowanych oczekiwań, poczucie więzi z rodzicami, troskliwe wypełnianie obowiązków przez rodziców, rzadkie kłótnie małżeńskie, pozytywne związki z dalszymi członkami rodziny), zaangażowanie rodziców w naukę i inne sprawy dziecka, dobre relacje z rodzeństwem, dobry status ekonomiczny rodziny, wykształcenie rodziców (przynajmniej średnie), wiara i przynależność rodziny do kościoła;

- cechy społeczności lokalnej - dobre środowisko zamieszkania (wysoki poziom bezpieczeństwa, niski poziom przemocy, dostęp do centrów rekreacyjnych, czystej wody i powietrza, odpowiednie warunki mieszkaniowe), skuteczna praca szkoły (dobrze przygotowani nauczyciele, dodatkowe zajęcia edukacyjne, szkolne zajęcia pozalekcyjne – sportowe, artystyczne, muzyczne), możliwości zatrudnieni rodziców i nastolatków, dobra opieka zdrowotna, dostęp do służb społecznych (policji, straży pożarnej, opieki medycznej), związki z osobami dorosłymi spoza rodziny (mentorzy, prospołeczni rówieśnicy (liderzy);
- cechy polityki i kultury społeczeństwa - ochrona zdrowia i bezpieczeństwo dzieci dbałość o system edukacji i przeznaczanie na nią odpowiednich środków, zapobieganie i ochrona przed przemocą i/lub prześladowaniem politycznym, niski poziom społecznej akceptacji dla przemocy.

Za: *Anna Borucka, Agnieszka Pisarska, Koncepcja resilience – czyli jak pomóc dzieciom i młodzieży z grup podwyższonego ryzyka. Materiały ORE*

Funkcjonowanie dzieci będących w trudnych sytuacjach rodzinnych – w aspekcie teorii resilience (praca dyplomowa)

IV. TEORIA ZACHOWAŃ PROBLEMOWYCH (Richard Jessor)

Teoria ta definiuje zachowania problemowe jako niezgodne z ogólnie przyjętymi wartościami i normami społecznymi. Mogą one wywołać reakcję społecznej kontroli w postaci nagany, społecznego odrzucenia czy ograniczenia wolności. W późniejszym okresie Autor teorii wprowadził pojęcie zachowania ryzykowne, które zostały określone jako te, które w sposób bezpośredni lub pośredni narażają na szwank dobre samopoczucie, zdrowie a nawet życie młodych ludzi. Oba te terminy - zachowania problemowe i zachowania ryzykowne – odnoszą się w większości do tych samych zachowań. W związku z tym, często są używane zamiennie. Teoria zachowań problemowych/ ryzykownych zwraca uwagę na znaczenie tych zachowań w kontekście realizacji przez dzieci i młodzież ważnych dla nich celów i potrzeb rozwojowych, których osiągnięcie lub zaspokojenie w inny, społecznie akceptowany i bezpieczny sposób, jest zablokowane lub wydaje się być niemożliwym. Zachowywanie się w sposób problemowy/ryzykowny może być mechanizmem radzenia sobie z lękiem, frustracją, nieudolnością, porażką, wyrazem solidarności z rówieśnikami, demonstrowaniem przynależności do kultury młodzieżowej czy wzmacnianiem poczucia własnej tożsamości i niezależności.

Wskazania dla profilaktyki:

Z perspektywy tej teorii istotne jest by uczyć dzieci i młodzież:

- konstruktywnych sposobów osiągania celów rozwojowych,
- zaspokajania potrzeb okresu dorastania w zdrowy sposób.

Do ważnych umiejętności życiowych, które mogą być pomocne w tym zakresie należą m.in: rozwiązywanie problemów, podejmowanie decyzji, budowanie pozytywnego obrazu siebie, radzenie sobie ze stresem i lękiem, umiejętności interpersonalne, stawianie granic.

https://programyrekomendowane.pl/strony/artykuly/teorie,7

V. TEORIA SPOŁECZNEGO UCZENIA (Albert Bandura)

Teoria społecznego uczenia się wyjaśnia proces nabywania i utrwalania nowych zachowań, w tym też problemowych, poprzez obserwację i naśladowanie osób ważnych i uważanych za atrakcyjne. Proces ten ma charakter niewymuszony, zachodzi samoistnie. Pierwszymi modelami do naśladowania są rodzice i najbliższa rodzina. W późniejszym okresie stają się nimi znaczący rówieśnicy, artyści, osoby mające wysoką pozycję społeczną. Naśladowanie zachowania kogoś atrakcyjnego jest czynnością samą w sobie wzmacniającą.

Wskazania dla profilaktyki:

- znaczenie wzmacniania więzi rodziców z dzieckiem w okresie dojrzewania,
- znaczenie roli rodziców w modelowaniu wzorów postaw i zachowań od najmłodszych lat życia ich dzieci. Praca nad poprawą umiejętności wychowawczych rodziców może dotyczyć m.in. porozumiewania się z dziećmi, wspierania dzieci w osiąganiu celów i radzeniu sobie z trudnościami, rozwiązywania konfliktów, ustalania zasad domowych.

https://programyrekomendowane.pl/strony/artykuly/teorie,7

VI. TEORIA SALUTOGENEZY (Aaron Antonovsky)

Teoria salutogenezy koncentruje się na czynnikach i zasobach, które podtrzymują i wspierają stan zdrowia. Zgodnie z ta teorią każda jednostka znajduje się na kontinuum pomiędzy idealnym zdrowiem a chorobą – co oznacza, że nie można powiedzieć o kimś, że jest całkowicie zdrowy lub całkowicie chory. Zdrowie nie ogranicza się jednocześnie do trzech podstawowych wymiarów: biologicznego, psychicznego i społecznego, ale obejmuje również zadowolenie, radzenie sobie organizmu ze stresem, samorealizację, dostrzeganie sensu, więzy społeczne, radzenie sobie ze zmianą. Bardzo duży wpływ na stan zdrowia ma to, w jaki sposób jednostka radzi sobie ze stresem.

To, w jaki sposób jednostka korzysta ze swoich zasobów i możliwości w wymagającej dla siebie sytuacji (w stresie) zależy w dużej mierze od jej poczucia koherencji. Ta właściwość osobowościowa opiera się ono na poczuciu zrozumiałości, poczuciu swojej zaradności i poczuciu sensowności, które wpływają na sposób odbierania i reagowania na pojawiające sytuacje życiowe. Podstawą tej orientacji jest przekonanie, że doświadczenia życiowe mają charakter przewidywalny i wytłumaczalny (poczucie zrozumiałości). Osoba cechująca się poczuciem koherencji, mimo że może czuć się różnymi sytuacjami zaskoczona, to będzie próbowała je rozumieć i wyjaśnić. Dostrzega jednocześnie zasoby, które pomogą sprostać wymaganiom stawianym przez sytuacje życiowe (poczucie zaradności). Osoba koherentna potrafi zatem dostrzegać różne możliwości w sobie lub w otoczeniu (np. wsparcie w relacjach), które pomogą w poradzeniu sobie z sytuacją. Ostatnią składową pojęcia jest poczucie sensu. Oznacza to, że wymagania stawianie przez życie są postrzegane jako wyzwania wartym wysiłku i zaangażowania. Ktoś o wysokim poczuciu sensowności rozwija jednocześnie ważne dla siebie aktywności (może to praca, zainteresowania, pasje, hobby), w które inwestuje swój czas i zaangażowanie.

Wskazania dla profilaktyki:

- sposób realizowania działań profilaktycznych adresowanych do młodzieży, który aby być skutecznym powinien cechować się zrozumiałością przekazu, dawać poczucie sensu uczestniczenia w nich, czyli być zgodny z ich potrzebami i być dostosowany do wieku odbiorców,
- działania profilaktyczne powinny obejmować wzmacnianie zasobów i czynników wspierających oraz podtrzymujących zdrowie.

https://programyrekomendowane.pl/strony/artykuly/teorie,7

Instytucje wspierające:

Szkoła współpracuje z wieloma instytucjami wspomagającymi nas w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w sprawach dydaktycznych.

Straż Miejska Miasta Krakowa

Przedstawiciele Straży Miejskiej przychodzą na pogadanki do dzieci klas młodszych, opowiadają o swojej pracy, uczą dzieci bezpiecznych zachowań, organizują konkursy, szkolenia dla nauczycieli, patrolują teren wokół szkoły.

Policja w Krakowie

Policja zabezpiecza imprezy szkolne, interweniuje, kiedy łamane jest prawo, służy radą i pomocą nauczycielom na specjalnie organizowanych spotkaniach. Prowadzi zajęcia profilaktyczne dla uczniów. Nauczyciele współpracują z inspektorem ds. nieletnich.

Sąd Rejonowy Kraków – Krowodrza, III Wydział Rodzinny i Nieletnich

Pod opieką sądu znajdują się dzieci pozbawione właściwej opieki swoich rodziców, wychowane w trudnych warunkach, dzieci, które nie mają zaspokojonych podstawowych potrzeb psychicznych, a także te, które weszły w konflikt z prawem.

Państwowa Straż Pożarna w Krakowie

Zajęcia profilaktyczne dla uczniów klas IV przeprowadzenie przez aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie, których celem jest zdobycie i pogłębienie wiedzy na temat zagrożeń związanych z pożarami, kształtowanie właściwych i bezpiecznych zachowań oraz zapoznanie uczniów z zasadami prawidłowego postępowania w sytuacji wystąpienia zagrożenia.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Nr 2 - ul. Siewna 23 d

Szkołą opiekuję się psycholog wyznaczony przez Poradnię. Ściśle współpracuje z pedagogiem szkolnym, analizując potrzeby uczniów. Wspiera szkołę w diagnozowaniu. Do Poradni zgłaszają się rodzice z dziećmi/problemy z nauką, dysleksja, dysgrafia, wady wymowy/po uprzednim telefonicznym uzgodnieniu terminów.

Po przeprowadzeniu badań poradnia wydaje rodzicom informację psychologiczno – pedagogiczną, którą mogą przekazać szkole.

W poradni prowadzone są też zajęcia dla uczniów z problemami w czytaniu i pisaniu, wadami wymowy oraz dla uczniów mających problemy z adaptacją czy też problemy emocjonalne.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie

Ośrodek udziela uczniom z rodzin ubogich pomocy materialnej, finansuje obiady w stołówce szkolnej, opłaca wypoczynek w czasie ferii i wakacji. Współpracuje ściśle z pedagogiem szkolnym w ramach realizacji procedury Niebieska Karta i spotkań zespołów interdyscyplinarnych w sprawach rodzin.

Parafia Świętej Jadwigi Królowej - ul. Łokietka 60

W parafii prowadzona jest świetlica dla dzieci „Przystań", działa Parafialny Klub Sportowy „Jadwiga" i Młodzieżowy Dom Kultury. Wielu uczniów naszej szkoły spędza wolny czas na zajęciach w parafii. Kościół wspomaga też finansowo naszą szkołę fundując uczniom obiady.

Przedszkola nr 121, 118, 130

Szkoła zaprasza przedszkola do udziału w zajęciach otwartych i imprezach szkolnych. Te działania mają sprawiać, by przekroczenie pierwszego progu edukacyjnego odbywało się z mniejszym stresem dla dzieci i ich rodziców.

Placówki Wsparcia Dziennego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Krakowie

Dzieci z rodzin o trudnej sytuacji materialnej, życiowej mogą uczęszczać do świetlicy na zajęcia pozalekcyjne. Biorą również udział w wycieczkach i wypoczynku podczas ferii i wakacji, a także w wielu imprezach okolicznościowych.

Rada Dzielnicy IV Prądnik Biały - ul. Białoprądnicka

Współfinansuje programy profilaktyczne realizowane w szkole i wspomaga szkołę materialnie /konkursy, remonty.

Związek Harcerstwa Rzeczpospolitej

Przy szkole działają dwie drużyny harcerskie. Ich członkami są w większości uczniowie naszej szkoły i absolwenci. Harcerze uczestniczą w życiu szkoły poprzez udział w imprezach – dni otwarte, Święto Rodziny. Wspomagają szkołę organizując czas wolny, ucząc patriotyzmu, poszanowania drugiego człowieka oraz przyrody.

Stowarzyszenie „Wiosna”

Współpraca ze stowarzyszeniem polega na realizacji projektów:

SZLACHETNA PACZKA to ogólnopolski projekt pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej – pomagamy wytypować rodziny potrzebujące.

AKADEMIA PRZYSZŁOŚCI - ogólnopolski program, który dzięki unikalnej metodologii - Systemowi Motywatorów Zmiany przeprowadza dzieci od porażki w szkole do sukcesów w życiu. W szkole działa kolegium koordynujące pracę 10-20 wolontariuszy, z których każdy ma pod opieką jedno potrzebujące dziecko.

Charytatywni Freta

Fundacja wspierająca szkołę w postaci refundacji obiadów dla potrzebujących uczniów.

Centrum Młodzieży im. dr. Henryka Jordana

Publiczna placówka wychowania pozaszkolnego, działająca w systemie edukacji narodowej organizuje w naszej szkole zajęcia warsztatowe z zakresu tradycyjnej kultury ludowej.

Centrum Kultury „Dworek Białoprądnicki"

Białoprądnickie Warsztaty Dziennikarskie to projekt, który polega przede wszystkim na przybliżeniu charakterystyki zawodu dziennikarza. Redaktor RMF FM oraz RMF MAXX -Irek Jakubek**,** odkrywa tajniki pracy dziennikarskiej, opowiada jak pracować z mikrofonem oraz tłumaczy jak przeprowadzić rzetelny wywiad.

Fundacja Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy

Realizacja programu „Ratujemy i Uczymy Ratować" – kl. II-III.

Niezależny Instytut Edukacji Emocjonalnej

Prowadzenie dla dwóch klas, w cyklu trzyletnim, zajęć „Lekcje emocji", finansowanych przez Dzielnice IV Prądnik Biały.

Poradnia Psychologiczna przy Oddziale Klinicznym Psychiatrii Dorosłych, Dzieci i Młodzieży Szpitala Uniwersyteckiego w Krakowie

Prowadzenie terapii środowiskowej dla grup uczniów; konsultacje specjalistyczne.

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę

Organizacja pozarządowa, która kompleksowo zajmuje się problematyką przemocy i wykorzystywania seksualnego dzieci. W tym roku szkolnym bierzemy udział w programie profilaktycznym, którego celem jest przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej.

Miejskie Centrum Profilaktyki Uzależnień w Krakowie

Głównym celem programu „Balans" jest wzmocnienie czynników chroniących w zakresie uzależnień behawioralnych (ze szczególnym uwzględnieniem uzależnienia od Internetu oraz urządzeń elektronicznych) wśród młodzieży szkolnej oraz ich rodziców poprzez poszerzenie wiedzy i nabycie umiejętności w zakresie zrównoważonego podejścia do urządzeń elektronicznych i bezpiecznego korzystania z Internetu.

Środowisko szkoły

Szkoła jest usytuowana na jednym z krakowskich osiedli w pobliżu centrum miasta. Uczęszczają do niej uczniowie mieszkający w obwodzie szkoły, ale także z innych części miasta i pobliskich miejscowości. W ostatnich latach obserwuje się napływ uczniów z zagranicy – zarówno wracających z emigracji Polaków, jak i obcokrajowców. Proces ich asymilacji przebiega zadawalająco. Sytuacja rodzinna uczniów jest zróżnicowana, a otrzymywane przez nich wzorce generują postawy zarówno pozytywne, jak i ryzykowne,

a nawet negatywne. Co roku wychowawcy klas sporządzają monografię klasy w celu uaktualniania posiadanych danych i lepszego rozeznania środowiska.

Sylwetka wychowanka

Dziecko, które pojawia się w szkole na 6 lub 7 lat. W chwili, gdy kończy szkołę podstawową powinno być w wieku 13 lub 14 lat. Jest to nie tylko długi czas, ale przede wszystkim bardzo burzliwy, obfitujący w rozmaite przekształcenia w różnych sferach rozwoju.

Na to, jaki jest wychowanek szkoły, mają wpływ czynniki, które można zaliczyć do następujących trzech kategorii:

- czynniki genetyczne (dziedziczenie cech),
- czynniki środowiskowe, rozumiane jako ogół bodźców, działających na jednostkę oraz wszystkie wpływy otoczenia,
- wychowanie, czyli systematyczne zapoznawanie z wiedzą i kulturą oraz stawianie przed dzieckiem zadań, które je rozwijają.

Do czasu ukończenia szkoły podstawowej dziecko przechodzi przez wiele okresów rozwoju. Zgodnie z teorią J. Piaget'a to:

1. **Okres przedszkolny (dzieci w wieku 5-7 lat)**

Jest to czas intensywnego wzrostu, rozwoju mięśni i szkieletu. Podwyższają się w tym czasie możliwości pracy i aktywnego działania. Dziecko w tym okresie działa bardzo intensywnie, opanowuje wiele nowych, złożonych umiejętności. Główną metodą ich opanowania jest naśladownictwo dorosłych. Wzrasta rola słowa, do którego dziecko przywiązuje ogromną wagę. Nadal ogromne znaczenie ma zabawa. Dzięki niej w emocjonalnym przeżywaniu dziecko poznaje wnikliwie i wieloaspektowo różne zjawiska. To w tym okresie formują się u dziecka pierwsze definicje, dotyczące otaczającego świata, ludzi oraz krystalizują się podstawy przyszłego światopoglądu. W tym też wieku dziecko po raz pierwszy staje się partnerem dla dorosłych i rówieśników.

2. **Pierwszy okres szkolny (od 7 do ok. 11 roku życia)**

Dziecko przystępuje do systematycznej działalności odbywającej się według pewnych prawideł pod okiem dorosłych w grupie innych dzieci. Rośnie rola zasad i reguł. Zaczyna być odpowiednio rozumiane pojęcie odpowiedzialności. Jednak w tym czasie dzieci nie potrafią jeszcze dostatecznie panować nad swoim postępowaniem, co często doprowadza je do występowania przeciw szkolnym prawidłom. Często umiejętność kierowania i utrzymania na czymś uwagi jest obniżona. W tym czasie rozszerzają się i rozwijają zainteresowania, charakterystyczne jest aktywne uczestniczenie w tych zainteresowaniach.

W pierwszym okresie szkolnym następują duże przemiany, związane z coraz głębszym wstępowaniem w życie zespołów szkolnych. Powoli wyrabiają się więzy łączące ucznia z poszczególnymi kolegami. Pojawia się pojęcie solidarności i lojalności. Rozwija się wola. Uczeń powinien wstrzymywać swoje chwilowe impulsy, rozumieć emocje, dążyć konsekwentnie do odleglejszego celu.

3. **Okres dorastanie (uczniowie od ok. 11-ok.15 roku życia)**

Dziecko- nastolatek staje się stopniowo coraz bardziej świadomym uczestnikiem własnego życia. Myślenie obrazowe stopniowo ustępuje na rzecz myślenia pojęciowego, abstrakcyjnego.

Dotychczasowa równowaga układu nerwowego zostaje zachwiana. Dziecko wykazuje zwiększoną pobudliwość, drażliwość i męczliwość. Odczuwa potrzeby, których istoty nie potrafi wytłumaczyć. Potrzebuje w tym okresie życzliwej pomocy.

W tym okresie pojawiają się próby określenia swojej roli społecznej oraz nazywania poszczególnych elementów własnej tożsamości. Pojawia się silna reakcja na obecność osób płci przeciwnej, pierwsze rozmowy na tematy seksualne oraz sympatie.

W tym czasie, poszukujące doznań oraz nabywające doświadczeń dziecko jest najbardziej narażone na negatywne wpływy otoczenia. Okres dorastania to czas krystalizowania światopoglądu, dążności do filozofowania, zastanawiania się nad zagadkami bytu. Wyrasta na tym tle refleksja skierowana na siebie samego. Młodzi analizują siebie i swoje możliwości, a równocześnie uważnie i krytycznie obserwują stosunki społeczne.

Sylwetka absolwenta

Absolwent naszej szkoły będzie przygotowany do efektywnego funkcjonowania w życiu społecznym oraz podejmowania samodzielnych decyzji w poczuciu odpowiedzialności za własny rozwój. Charakteryzują go następujące postawy, wiedza i umiejętności:

Postawy:

Uczeń:

1. jest gotowy do podjęcia nauki na wyższym etapie kształcenia;
2. dostrzega potrzeby innych ludzi, okazuje życzliwość i pomoc;
3. jest tolerancyjny i otwarty wobec odmienności językowej, kulturowej i religijnej;
4. jest twórczy, wykazuje zainteresowanie własnym rozwojem;
5. aktywnie uczestniczy w życiu klasy, szkoły, społeczności lokalnej, kraju i Europy;
6. potrafi przeciwstawić się złym wpływom.

Wiedza:

Uczeń:

1. zna tradycje szkoły, regionu, narodu, odnosi się z szacunkiem do symboli narodowych;
2. rozpoznaje swoje mocne strony i potrafi je wykorzystać;

3. zna zasady dobrego wychowania;
4. zna zagrożenia wynikające z nałogów i uzależnień.

Umiejętności:

Uczeń:

1. umie odróżnić dobre postępowanie od złego, hierarchizować wartości, powiedzieć „NIE”;
2. współpracuje z rówieśnikami i dorosłymi, szanuje poglądy innych ludzi;
3. nazywa i wyraża swoje uczucia w sposób kulturalny;
4. stosuje zasady dobrego wychowania;
5. dba o własne bezpieczeństwo, zdrowie i środowisko naturalne;
6. potrafi wykorzystać zasoby multimedialne do własnego rozwoju.

Wartości:

Misją szkoły jest kształcenie i wychowanie w duchu wartości takich jak odpowiedzialność, sprawiedliwość, miłości ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultury europejskiej i świata, kształtowanie umiejętności nawiązywania kontaktów z rówieśnikami, budowania związków przyjaźni. Szkoła zapewnia pomoc we wszechstronnym rozwoju uczniów w wymiarze fizycznym, intelektualnym, psychicznym, duchowym i społecznym, zapewnia pomoc psychologiczną i pedagogiczną, wspiera w budowaniu wiary w siebie. Misją szkoły jest uczenie wzajemnego szacunku i tolerancji jako postawy życia w społeczeństwie i w państwie, w duchu przekazu dziedzictwa kulturowego i kształtowania postaw patriotycznych, a także budowanie pozytywnego obrazu szkoły poprzez kultywowanie i tworzenie jej tradycji. Misją szkoły jest także przeciwdziałanie pojawianiu się zachowań ryzykownych, kształtowanie postawy odpowiedzialności za siebie i innych oraz troska o bezpieczeństwo uczniów, nauczycieli i rodziców.

CELE

Cel ogólny:

Stwarzanie szans do rozwoju fizycznego, emocjonalnego, intelektualnego, duchowego i społecznego wzmacniane przez działania z zakresu profilaktyki zachowań ryzykownych.

Cele operacyjne:

1. Kontynuacja dotychczasowych działań szkoły w zakresie kształtowania postaw patriotycznych, społecznych, etycznych,
2. Wdrażanie zasad bezpiecznego korzystania z Internetu; zwrócenie uwagi na narastający problem dzieci i młodzieży jakim jest cyberprzemoc- wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa uczniów w sieci,
3. Bezinteresowna działalność uczniów na rzecz potrzebujących oraz we współpracy z instytucjami i organizacjami pożytku publicznego,
4. Stworzenie warunków do rozwoju samorządności w szkole, podejmowanie przez uczniów działań w zespołach szkolnych w duchu współpracy i solidarności,
5. Tworzenie warunków do kształtowania zachowań sprzyjających zdrowiu i bezpieczeństwu dzieci w szkole i poza nią oraz w cyberprzestrzeni - umiejętnego i krytycznego wykorzystywania technologii społeczeństwa informatycznego,
6. Rozwijanie empatii u uczniów, uwrażliwienie na potrzeby innych oraz przygotowanie do roli przyszłego wolontariusza/dobroczyńcy,
7. Rozwijanie postaw patriotycznych oraz szacunku dla tradycji i symboli narodowych, tożsamości indywidualnej, kulturowej, narodowej, regionalnej i etnicznej,
8. Uczenie szacunku dla wartościowych form odmienności i indywidualności oraz dla osób niepełnosprawnych, formowanie poczucia godności własnej osoby i szacunku dla godności innych osób, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji uchodźców będących uczniami naszej szkoły
9. Podejmowanie przez uczniów działań prozdrowotnych i proekologicznych,
10. Przygotowanie do podejmowania i odpowiedzialnego pełnienia ról społecznych i obywatelskich,
11. Podejmowanie działań mających na celu wzmocnienie motywacji do własnego rozwoju,
12. Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnienie czytelnictwa wśród uczniów,
13. Kształtowanie zachowań służących zdrowiu, rozwijanie sprawności fizycznej oraz umiejętności współpracy w grupie poprzez aktywne gry i zabawy ruchowe,
14. Zwiększenie świadomości niebezpieczeństw z jakimi wiąże się spożywanie alkoholu, środków psychoaktywnych, szkodliwością papierosów i e-papierosów.

PRIORYTETY PRACY SZKOŁY W ROKU SZKOLNYM 2026/2027

I. **„SP 113 dla wartości – Odpowiedzialność za słowa, czyny i za drugiego człowieka”**

II. **Szkolny projekt edukacyjny „Wielcy Krakowianie”**

III. Szkoła uczestniczy w programach i projektach:

1. „Praktyczne wychowanie fizyczne”, „Mały Mistrz”, „Bieg po zdrowie”, „Trzymaj formę”,
2. „Czyste powietrze wokół nas”, „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”
3. „Znamię. Znam je”;
4. „Mleko dla szkół”, „Owoce i warzywa w szkole”,
5. „Krakowscy Uczniowie Ratują Życie”,
6. „Ratujemy i Uczymy Ratować” (WOŚP),
7. Program poprawy bezpieczeństwa dla Miasta Krakowa „Bezpieczny Kraków”,
8. „Uczeń – Obywatel”,
9. Warsztaty z Miejskiego Centrum Profilaktyki Uzależnień w Krakowie,
10. „Przyjazna szkoła”,
11. „Dni Pamięci Ofiar Gestapo” – gra miejska – „Rozkaz: Rozbić więzienie” (Muzeum Krakowa),
12. „Cyberbezpieczeństwo – wprowadzenie dla młodzieży”, „Cyfrowy Świat”,
13. „Szkolni Badacze Praw Dziecka”,
14. „Ruch i zdrowe odżywianie to moje wyzwanie”,
15. „Zdrowie psychiczne. Edukacja emocjonalna w przestrzeniach Krakowskich Instytucji Kultury”,
16. „Razem Tworzymy Atmosferę. Kibicuj z Klasą”,
17. „Odblaskowa Szkoła”,
18. „Kultura ludowa Krakowiaków i Górali”,
19. „Seniorze, nie daj się oszukać!”, „Bezpieczny Senior w Małopolsce”;
20. „Akademia Przyszłości” – Stowarzyszenie „Wiosna”,
21. „Laboratoria Przyszłości”,
22. „Miejski program edukacyjny FUTURE4ME”,
23. „ABC przedsiębiorczości”, „ABC empatii”,
24. „Wspomaganie rozwoju szkół Gminy Miejskiej Kraków”,
25. „Małopolska. Więcej wiem” - Małopolskie Centrum Nauki Cogiteon
26. „Spektrum na plusie”- projekt społeczny przy współpracy z Fundacją Novis Plus
27. V edycja miejskiego programu #Ogarniam życie.

IV. Kontynuujemy działania innowacyjne:

1. „ Elementy grywalizacji w edukacji”
2. „Karty Grabowskiego w edukacji matematycznej”
3. „Matematycznie uzdolnione dzieci: diagnoza, wspomaganie rozwoju, edukacja”
4. „Czytanie na powitanie – kształtowanie kompetencji czytelniczych”
5. „Mistrz Arytmetyki”
6. „Zgamifikowana gramatyka na lekcjach j. angielskiego”
7. „Wsparcie edukacji matematycznej z użyciem narzędzia AI – zeszyt.online”
8. „(Nie)zwykła matematyka”

Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2026/2027:

1. Wspieranie przedszkoli i szkół we wdrażaniu zmian wynikających z Reformy26. Kompas Jutra, ukierunkowanych na tworzenie szkoły wymagającej, wspierającej i przyjaznej rozwojowi ucznia.
2. Szkoła miejscem budowania odporności społecznej – kształtowanie postaw patriotycznych, obywatelskich i prospołecznych oraz odpowiedzialności za bezpieczeństwo własne i innych.
3. Edukacja zdrowotna w szkole – promowanie zdrowego stylu życia, aktywności ruchowej oraz przygotowanie uczniów do odpowiedzialnych zachowań prozdrowotnych i udzielania pierwszej pomocy.
4. Promowanie higieny cyfrowej i aktywności off-line. Rozwijanie umiejętności bezpiecznego poruszania się w sieci i krytycznego myślenia, w tym odpowiedzialnego korzystania ze sztucznej inteligencji, a także korzystania z funkcjonalności i zasobów Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej.
5. Rozpoznawanie potrzeb dzieci i młodzieży z wykorzystaniem oceny funkcjonowania w środowisku przedszkolnym i szkolnym. Wspieranie przedszkoli i szkół w zakresie współpracy z rodzicami w procesie edukacji, pomocy psychologiczno-pedagogicznej i wychowania w celu zapewnienia spójności i skuteczności wsparcia udzielanego każdemu dziecku.
6. Profilaktyka uzależnień behawioralnych i przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej. Wspieranie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży oraz udzielanie pomocy w kryzysach psychicznych.
7. Wspieranie podejmowania świadomych decyzji edukacyjno-zawodowych, ze szczególnym uwzględnieniem doradztwa zawodowego i promocji kształcenia zawodowego. Upowszechnienie nowej oferty kształcenia zawodowego wypracowanej z branżami.

8. Wspieranie ciekawości i aktywności poznawczej uczniów poprzez promowanie kształcenia interdyscyplinarnego i pracy projektowej oraz wykorzystywanie oceniania kształtującego i informacji zwrotnej w pracy z uczniem.

IV KALENDARZ UROCZYSTOŚCI SZKOLNYCH

Uroczystości	**Data**
Rozpoczęcie roku szkolnego	01 września 2026r.
Dzień Chłopaka (w klasach)	30 września 2026r.
Azorski Festiwal z Dynią	03 października 2026r.
Dzień KEN (w klasach)	14 października 2026r.
Ślubowanie klas i Otrzęsiny „Zeróweczki”	14 października 2026r.
Rocznica Odzyskania Niepodległości	10 listopada 2026r.
Dzień Patrona Szkoły -„Leopoldynki”	14 listopada 2026r.
Andrzejki	26 listopada 2026r.
Mikołajki	7 grudnia 2026r.
Wigilia Bożego Narodzenia	22 grudnia 2026r.
„Dzień Otwartych Drzwi”	14 stycznia 2027r.
Dzień Kobiet (dziewcząt)	08 marca 2027r.
Dzień św. Patryka	17 marca 2027r.
Powitanie wiosny	22 marca 2027r.
Wielkanoc "przy jajku"	24 marca 2027r.
Święto Naszej Planety	22 kwietnia 2027r.
Rocznica Konstytucji 3 maja	30 kwietnia 2027r.

„Szkolny rajd”	czerwiec 2027r.
Spotkanie z przyszłorocznymi pierwszoklasistami i ich Rodzicami	08 czerwca 2027r.
Zakończenie roku szkolnego klasy I–VIII i "0"	25 czerwca 2027r.

V PROFILAKTYKA

Współczesny świat, w którym przyszło dojrzewać młodemu pokoleniu, jest światem brutalnym, nastawionym na przyjemności i użycie, proponującym często postawy konsumpcyjne. Szczególnie na zło narażona jest młodzież, która oprócz rozterek związanych z dojrzewaniem próbuje poradzić sobie z problemami otaczającej ją rzeczywistości. Coraz częściej słyszymy o dużym zainteresowaniu niebezpiecznymi nałogami, jak również o narastającej agresji u dzieci. Na podkreślenie zasługuje fakt, że społeczeństwo ponosi ogromne koszty zarówno w sferze materialnej jak i społecznej w związku z nadużywaniem środków odurzających.

Profilaktyka to podejmowanie działań, skierowanych do różnych grup, we współpracy z różnymi środowiskami i instytucjami, które mają na celu zapobieganie pojawieniu się lub rozwojowi zaburzeń, chorób lub innych niekorzystnych zjawisk społecznych. Działania profilaktyczne prowadzone są na trzech poziomach, w zależności od stopnia ryzyka:

Profilaktyka uniwersalna(wspieranie rozwoju, zdrowie)

Skierowana jest do wszystkich uczniów, bez względu na stopień ryzyka – całej społeczności szkolnej. Podejmowane działania skupiają się wokół zagadnień związanych z promocją zdrowego stylu życia, rozwijaniem postawy dbałości o zdrowie własne i innych ludzi, umiejętności dokonywania świadomych wyborów. To również rozwijanie postawy asertywności, kształtowanie umiejętności radzenia sobie z emocjami w sytuacji przeżywania trudnych sytuacji życiowych. Profilaktyka uniwersalna ma na celu przeciwdziałanie pierwszym próbom podejmowania zachowań ryzykownych lub opóźnienie inicjacji. Działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej realizowane są przede wszystkim przez nauczycieli, pedagogów szkolnych.

Profilaktyka selektywna(wspieranie uczniów narażonych na zachowania ryzykowne)

Skierowana jest do grupy zwiększonego ryzyka, czyli do osób, które w stopniu wyższym niż przeciętny są narażone na rozwój zaburzeń. Profilaktyka selektywna koncentruje się na zagrożonych grupach młodzieży, osobach, które cechuje wysoka ekspozycja na czynniki ryzyka. Celem jest tworzenie warunków, które umożliwiają wycofanie się z zachowań ryzykownych oraz niesienie pomocy dzieciom, u których nie występują zaburzenia zachowania i problemy psychiczne, a zostają objęte działaniami profilaktycznymi tylko ze względu na sam fakt, że dorastają

w niekorzystnych warunkach życiowych (np. w ich rodzinach występuje problem uzależnienia od alkoholu czy innych substancji psychoaktywnych), żyjącym na skraju ubóstwa czy doświadczającym przemocy. Przede wszystkim chodzi o podjęcie działań, które mają minimalizować poziom ryzyka w życiu tych dzieci i zapobiegać powstaniu problemów w przyszłości. W tym kontekście warto pamiętać, że istotne znaczenie dla prawidłowego psychologicznego i społecznego rozwoju dzieci z grup zwiększonego ryzyka ma przyjazne środowisko szkolne. Charakteryzuje się ono zaangażowaniem nauczycieli w życie szkoły, wspieraniem uczniów w osiąganiu sukcesów w nauce, dbaniem o dobry klimat społeczny w klasach, zapobieganiem odrzuceniu przez rówieśników itp. Nauczyciele, mając codzienny kontakt z uczniami, powinni już na wczesnych etapach rozpoznawać sygnały świadczące o zwiększonym ryzyku wystąpienia problemów u danego dziecka w przyszłości i adekwatnie na nie reagować.

Zadania nauczycieli z obszaru profilaktyki selektywnej dotyczą:

- wczesnego identyfikowania czynników ryzyka przejawiających się w zachowaniu uczniów lub w ich sytuacji szkolnej,
- podejmowania odpowiednich i skutecznych działań, które sprzyjają pokonaniu trudności przez dziecko i poprawiają jego funkcjonowanie w szkole,
- okazywania zainteresowania uczniowi w innych sytuacjach szkolnych niż lekcja (na przerwie, wycieczce, w trakcie wydarzeń, które odbywają się w szkole),
- udzielania dziecku wsparcia emocjonalnego i praktycznego, poprzez doraźną pomoc w konkretnych sytuacjach,
- przekazywania informacji, które rozwijają umiejętności psychospołeczne i aspiracje dziecka,
- modelowania właściwych zachowań,
- podjęcia współpracy z różnymi organizacjami czy instytucjami, które działają na rzecz poprawy sytuacji dzieci i niosą im pomoc.

Działania w zakresie profilaktyki selektywnej prowadzone są przez psychologów i pedagogów szkolnych, specjalistów w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, a także wykwalifikowanych realizatorów programów profilaktycznych.

Profilaktyka wskazująca (wspieranie uczniów, u których rozpoznano zachowania ryzykowne)

Skierowana jest do grupy, w której rozwinęły się już symptomy zaburzeń, w tym związane z uzależnieniem od substancji psychoaktywnych. Obejmuje ona działania interwencyjne i terapeutyczne, mające na celu zablokowanie pogłębiania się zaburzeń i zachowań destrukcyjnych oraz umożliwienie powrotu do prawidłowego funkcjonowania społecznego (resocjalizacja). Realizowane programy z obszaru profilaktyki wskazującej są adresowane do dzieci i młodzieży, którzy ze względu na swoją trudną sytuację rodzinną, społeczną czy cechy indywidualne, są szczególnie zagrożone rozwojem problemów społecznych i zdrowotnych oraz przejawiają wczesne symptomy tych problemów. Należą do nich:

niskie osiągnięcia w nauce, niewypełnianie obowiązków szkolnych, wagarowanie, używanie wulgaryzmów, obrażanie innych, napady złości, przyłączanie się do grup młodzieżowych, które wchodzą w konflikt z prawem, zachowania agresywne, używanie substancji psychoaktywnych oraz inne zaburzenia zachowania.

W przypadku dzieci z tej grupy praca profilaktyczna nauczyciela może zakładać zrealizowanie takich celów etapowych, jak pomoc uczniowi w osiąganiu lepszych wyników w nauce i przestrzeganiu obowiązujących w szkole zasad. Praca nauczyciela może wyrażać się poprzez udzielanie praktycznej pomocy dziecku w jego obowiązkach szkolnych, jak i w jego osobistym zaangażowaniu. Już samo wykazywanie zainteresowania dzieckiem jest często źródłem pozytywnych doświadczeń, które rozwijają i wzmacniają obraz jego własnej osoby oraz motywują do zmiany zachowania.

Jednak w niektórych przypadkach dodatkowym źródłem negatywnych doświadczeń uczniów mogą być nieprawidłowe reakcje nauczycieli na ich zachowania problemowe. Mogą się one przyczyniać do wzrostu już i tak wysokiego poziomu ryzyka i wystąpienia zaburzeń, przemyślanych działań. Odsłaniają one także słabość i bezradność nauczycieli, a tym samym osłabiają ich pozycję i autorytet. Wydaje się, że na osobisty autorytet nauczycieli można spojrzeć również z perspektywy umiejętności budowania pozytywnych relacji społecznych i interpersonalnych w szkole, które opierają się na wzajemnym zaufaniu. Przyjmowanie przez nauczycieli postawy racjonalnej i empatycznej umożliwia im reagowanie na problemowe zachowanie ucznia w sposób wyrażający dla niego szacunek. Istnieją dowody naukowe na to, że wsparcie ze strony nauczycieli, sprawiedliwe traktowanie przez nich uczniów – ma istotny związek ze zmniejszaniem ryzyka używania substancji psychoaktywnych, niebezpiecznych kontaktów seksualnych, stosowania przemocy oraz wiązania się z przestępczymi grupami młodzieżowymi (Ostaszewski, 2014).

Zadania realizowane przez nauczyciela w ramach profilaktyki wskazującej są w znacznym stopniu tożsame z tymi, które są wykonywane w działaniach z zakresu profilaktyki selektywnej. Dodatkowo wymagają one od nauczyciela:

- umiejętności prowadzenia interwencji profilaktycznej wobec uczniów zachowujących się problemowo,
- motywowania ucznia do zmiany zachowania,
- konsekwencji w podejściu do zachowania problemowego ucznia,
- umiejętności kontrolowania zachowania uczniów w klasie,
- rozwijania wzajemnego zaufania w kontaktach z uczniami,
- przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu uczniów poprzez wzmacnianie poczucia ich wartości i wzmacniania pozycji w grupie,
- konstruktywnego radzenia sobie z konfrontacyjnym zachowaniem uczniów,
- pozytywnego reagowania na zmianę zachowania ucznia,

- podejmowania współpracy z rodzicami, a jeśli to konieczne – z sądami rodzinnymi, policją oraz organizacjami pozarządowymi udzielającymi pomocy specjalistycznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka.

https://men.gov.pl/zwiekszanie-szans/profilaktyka/profilaktyka.htmlhttp://www.swiatproblemow.pl/profilaktyka-selektywna-i-wskazujaca-w-szkole/

VI HARMONOGRAM DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNYCH

Każdego roku zespół do spraw profilaktyki opracowuje harmonogram działań wychowawczo-profilaktycznych na dany rok szkolny, w zależności od potrzeb uczniów, rodziców, nauczycieli, po analizie ankiet, zeszytów uwag, rozmowach z nauczycielami, rodzicami, uczniami oraz wnikliwej obserwacji środowiska szkolnego.

Sposoby realizacji programu:

- dyskusje na terenie klas, Szkolny Dzień Profilaktyki – nagłośnienie lub podsumowanie tematu,
- korzystanie z literatury, czasopiśmiennictwa,
- zajęcia przy współpracy ze służbami społecznymi,
- prezentacja wybranej tematyki w formie graficznej np.: prezentacji multimedialnej,
- praktyczne ćwiczenie umiejętności wynikających z treści programu,
- szkolne konkursy: plastyczne, literackie, przedmiotowe,
- udział w zewnętrznych formach (programy, projekty).

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNYCH

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 113 W KRAKOWIE

ROK SZKOLNY 2026/2027

Tematyka	Sposób realizacji	Termin	Klasa	Odpowiedzialni
Blok tematyczny I BEZPIECZEŃSTWO NA CO DZIEŃ				
1. Bezpieczna droga do szkoły	– spotkania, rozmowy z funkcjonariuszami Straży Miejskiej (znaki drogowe, zasady bezpiecznego przechodzenia przez jezdnię, rozpoznanie służb mundurowych), – udział w projekcie „Akademia Bezpiecznego Puchatka”.	IX X – XII	I – II I	Straż Miejska Wychowawcy
2. Bezpieczne zachowanie poza szkołą	– rozmowy kierowane na lekcjach wychowawczych, – pogadanki ze specjalistami szkolnymi.	IX	I – VIII	Wychowawcy

3. Program poprawy bezpieczeństwa dla Miasta Krakowa „Bezpieczny Kraków”	– kontynuacja programu.	Cały rok szkolny	I - VIII	Wychowawcy
4. „Prawo- Ratownictwo-Bezpieczeństwo”	– udział w konkursie, – współpraca ze Strażą Miejską Miasta Krakowa.	X	VIII	Straż Miejska Nauczyciel EDB
5. Bezpieczne zachowanie w czasie ferii zimowych i wakacji	– spotkanie z funkcjonariuszami Straży Miejskiej, – praca na l. wychowawczych i w świetlicy szkolnej, – organizacja zajęć w ramach akcji „Zima w szkole”, „Lato w szkole”.	I VI/VII	I – VIII Uczestnicy wypoczynku	Wychowawcy Wychowawcy świetlicy Uczniowie
6. Zachowanie w czasie zagrożenia zdrowia i życia	– zajęcia profilaktyczne dla uczniów klas IV, których celem jest zdobycie i pogłębienie wiedzy na temat zagrożeń związanych z pożarami. – Udział w Konkursie Wiedzy o Ochronie Przeciwpożarowej dla uczniów krakowskich szkół, skierowanym głównie do uczniów klas IV – konkurs organizowany jest przez Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Krakowa, we współpracy z Wydziałem Edukacji i Projektów Edukacyjnych, Komendą Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie oraz Szkołą Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie.	IX Cały rok	I - VIII	Aspiranci Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie nauczyciel zajęć praktyczno-technicznych Dyrektor Wychowawcy

	– rozmowy na lekcjach wychowawczych, – stosowanie „Procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia”, – współpraca z WOŚP- realizacja programu RUR (Ratujemy i Uczymy Ratować).			Zespół ds. bezpieczeństwa Nauczyciele, SIP
7. Karta rowerowa – zasady bezpieczeństwa dla rowerzystów	– tematyka realizowana na lekcjach techniki, zajęciach praktyczno – technicznych, – egzamin praktyczny, – konkurs BRD.	IX - XII V-VI W ciągu roku szkolnego	IV-VIII V	Nauczyciel techniki
8. Zachowanie w kontaktach z nieznajomymi	– realizacja programu „Unikanie zagrożeń – Bezpieczny Kraków”.	Cały rok	I - III	P. dyr. B. Sadok Wychowawcy
9. Bezpieczna szkoła	– wydzielone pomieszczenie dla oddziału przedszkolnego, – dyżury nauczycielskie w czasie przerw międzylekcyjnych i na stołówce szkolnej, – analiza „Procedur postępowania w sytuacjach zagrożenia”.	Cały rok	I - VIII	Nauczyciele
10. Kreowanie zdrowego, bezpiecznego i przyjaznego środowiska szkoły	– budowanie pozytywnych relacji społecznych, – rozwijanie kompetencji społecznych uczniów, – wdrażanie uczniów do rozwiązywania konfliktów drogą mediacji, – zdrowe ciało = zdrowa głowa, – utworzenie bazy miejsc, w których można uprawiać sport i zapoznanie z tym uczniów, – starsi uczniowie np. w ramach wolontariatu organizują zabawy ruchowe dla młodszych w czasie przerw,	Cały rok	I – VIII	Cała społeczność szkolna Wychowawcy Pedagog Pedagog specjalny Psycholog Nauczyciele WF Uczniowie klas starszych Nauczyciel edukacji zdrowotnej

	– godziny wychowawcze „Jestem ważny”, „Szanuję siebie”, – udział w programie edukacyjnym „Znamię! Znam je?”, – tablica informacyjna: gdzie szukać pomocy i jak organizować sobie czas, – zajęcia na temat wdzięczności, – zajęcia z psychologiem, pedagogiem - klasy IV-VIII – zajęcia oparte na „Porozumieniu bez przemocy” dr Marshalla B. Rosenberga, – spotkanie ze specjalistami ds. żywienia, sportu, zdrowia psychicznego, – „Zdrowo jem – mam zdrowy mózg” – zajęcia, – konkursy promujące zdrowy styl życia np.: rowerowy maj, miesięczne ocenianie II śniadania, gimnastyka klasowa, – stworzenie kącików „Dzielimy się swoimi pasjami”, – promowanie czytelnictwa i czasopism jako zdrowego wykorzystania czasu wolnego i poszerzania wiedzy i zainteresowań.			
Blok tematyczny II PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY I AGRESJI W TYM CYBERPRZEMOCY				
1. Kultura osobista dzieci – przestrzeganie zasad dobrego zachowania w szkole	– mediacje rówieśnicze, – rozmowy z uczniami, – kontrakty z uczniami dot. zasad zachowania, – Dzień Chłopca, Dzień Kobiet,	IX III Terminy do ustalenia	I - VIII	Nauczyciele Wychowawcy Pedagog

2. Zapobieganie tworzeniu konfliktów w klasie	– wspólne tworzenie zasad panujących w klasie, – rozwijanie wśród uczniów umiejętności aktywnego słuchania i empatii, – przygotowanie tablic informacyjnych dotyczących skutecznych rad współpracy w grupie, – dyskusja w czasie lekcji wychowawczych, – rozmowy z uczniami, – Trening Umiejętności Społecznych, – wykorzystanie założeń „ZŁOTEJ PIĄTKI” prof. J. Pyżalskiego, – konsultacje ze specjalistami o sposobach radzenia sobie z trudnymi emocjami.	Cały rok wg potrzeb	I – VIII	Wychowawcy Pedagog specjalny Psycholog Pedagog
3. Bezpieczna przestrzeń	– praca na lekcjach wychowawczych, zwracanie uwagi na niewłaściwe zachowania, reagowanie na przejawy przemocy, cyberprzemocy, agresji i agresji w sieci, – rozwiązywanie kryzysów rozwojowych i życiowych uczniów, m.in. związanych z wyjazdem rodziców za granicę w celach zarobkowych, z wojną w Ukrainie, a także przemocą w rodzinie.	Cały rok	I – VIII	Wychowawcy Nauczyciele Pedagog specjalny Psycholog Pedagog
4. „Nieznajomość prawa szkodzi”	– zapoznanie z tekstem „Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich w czasie zajęć w klasach, prowadzonych przez policjantów”, – rozmowy w czasie godzin wychowawczych.	Zgodnie z ustaleniami z Policją/Strażą miejską Cały rok	VII-VIII I - VIII	III KP w Krakowie Pedagog Wychowawcy

5. Rozwiązywanie problemów uczniów agresywnych	– „Porozumienie bez przemocy”-zajęcia z psychologiem/pedagogiem, – mediacje, – rozmowy indywidualne, – spotkania z rodzicami, zespołem wychowawców.	Cały rok	I– VIII	Dyrektor Wychowawcy Pedagog specjalny, Psycholog, Pedagog
6. Radzenie sobie z agresją i przemocą	– udział w programie „Rówieśnicy”, którego celem jest przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej, – zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, – zajęcia w ramach Edukacji Zdrowotnej „Agresja i przemoc. Jak im się przeciwstawić?”, – pogadanki, – zajęcia wyciszające na świetlicy, – przeciwdziałanie mobbingowi, – lekcje emocji, – socjoterapia dla wybranych uczniów,	Cały rok	VII I– III I VI	Nauczyciel Edukacji Zdrowotnej Wychowawcy Psycholog PPP2 Psycholodzy Psycholog, Pedagog specjalny
7. Bezpieczny Internet	– zabezpieczenie komputerów przed szkodliwymi treściami, – praca z pakietami edukacyjnymi; „3.2.1. Bezpieczny Internet na start”, Sieciaki”, – warsztaty Cyberbezpieczeństwo - wprowadzenie dla młodzieży, Centrum Młodzieży im. dr. H. Jordana – zajęcia z pedagogiem na temat cyberzagrożeń, – „Owce w sieci”, – obchody Dnia Bezpiecznego Internetu, – kształtowanie umiejętności uczniów w zakresie prawidłowego funkcjonowania	Cały rok wrzesień Wg. ustaleń Cały rok	VI IV I– VIII I-VIII	Nauczyciele informatyki Pedagog/policja Pedagog/policja Nauczyciele informatyki Wszyscy nauczyciele

	w środowisku cyfrowym, w szczególności w środowisku tzw. nowych mediów.			
8. ABC Empatii, ABC Przedsiębiorczości	– uczestnictwo w programach.	Cały rok	I-III	Wychowawcy kl. I - III
9. Zajecia rozwijające kompetencje społeczne i emocjonalne	– bajkoterapia, – arteterapia, – zajęcia integracyjne, – terapia środowiskowa.	Cały rok	I – III I - VIII	Psycholog, Pedagog szkolny, Pedagog specjalny Specjaliści – Szpital Uniwersytecki w Krakowie
Blok tematyczny IV ZDROWY STYL ŻYCIA				
1. Sprawność fizyczna i nawyki aktywności ruchowej	– rozmowy z uczniami propagujące zdrowy styl życia, – realizacja założeń projektu „Trzymaj formę”; „Bieg po zdrowie”, – wykorzystanie bazy z projektu „Praktyczne wychowanie fizyczne”, „Mały Mistrz”.	Cały rok	I – VIII	Wychowawcy Nauczyciele wf
2. Zdrowe odżywianie i przeciwdziałanie otyłości, anoreksji i bulimii; zdrowe ciało	– rozmowy na temat zdrowego odżywiania, – realizacja pakietu „Moje zdrowie”, – wykorzystanie założeń programu „Smak zdrowia”, „Szkoła na widelcu”, – realizacja treści na biologii, przyrodzie, – realizacja projektów „Mleko dla szkół”, „Owoce i warzywa w szkole”, – realizacja programu „Znamię ! Znam je?”,	Cały rok	I-VIII	Wychowawcy Higienistka Wszyscy Nauczyciele Nauczyciele

3. Zdrowy uśmiech	– rozmowy, profilaktyka higieny jamy ustnej.	Cały rok	I – VIII	Higienistka
4. Pierwsza pomoc przedmedyczna	– realizacja programu „Edukacja ku bezpieczeństwu – ratownictwo”, – realizacja programu „Krakowscy Uczniowie Ratują Życie”, – współpraca z WOŚP- realizacja programu RUR (Ratujemy i Uczymy Ratować).	IX – XII IX – VI X, V – VI	I – III I – VII I – III VI	P. dyr. B. Sadok Przeszkoleni nauczyciele
5. Wdzięczność	– uczestnictwo w programie „Lekcje emocji”; realizacja warsztatów stanowiących cykl składających się na „Kościuszkowską Edukację Emocjonalną” oraz „Kolekcje emocji”, – zajęcia kształtujące postawę szacunku wobec innych ludzi i samego siebie (wartość przewodnia WDZIĘCZNOŚĆ), – akcja „cegiełka wdzięczności”, angażująca uczniów w stworzenie tablicy szkolnej.	Cały rok szkolny	II IV-VIII	Specjaliści z Niezależnego Instytutu Edukacji Emocjonalnej Pedagog szkolny, Pedagog specjalny Wszyscy nauczyciele
Zdrowie psychiczne	– Projekt „Zdrowie psychiczne. Edukacja emocjonalna w przestrzeniach krakowskich instytucji kultury.”	Cały rok	I-VIII	Wychowawcy klas II

Blok tematyczny V ZADANIA OBYWATELSKIE, SPOŁECZNE, PATRIOTYCZNE				
1. Konwencja o Prawach Dziecka	– zajęcia wg. scenariuszy „Wokół praw dziecka”, – kontrakty uczniowskie, – rozmowy na temat praw dziecka, ucznia (prawa i obowiązki), – działalność Rzecznika Praw Ucznia; indywidualne spotkania Rzecznika z klasami, – działalność Samorządu Uczniowskiego, – uczestnictwo w projektach UNICEF.	XI, V Cały rok	I-III I – VIII I-VIII	Pedagog, Wychowawcy Rzecznik Praw Ucznia Opiekunowie SU
2. Tworzenie warunków do prawidłowego rozwoju emocjonalnego i społecznego uczniów/ kształtowanie postaw patriotycznych	– udział w grze miejskiej: Dni Pamięci Ofiar Gestapo” – gra miejska – „Rozkaz: Rozbić więzienie” (Muzeum Krakowa, – zajęcia warsztatowe z zakresu tradycyjnej kultury ludowej: krakowski strój ludowy, – włączanie uczniów do organizacji szkolnych i klasowych uroczystości kultywujących tradycje (np. Szkolny Dzień Profilaktyki, obchody świąt państwowych), – włączenie uczniów do czynnej pomocy w organizacji szkolnych i klasowych imprez przez zrobienie fotorelacji z uroczystości lub stworzenie opisu na stronę internetową szkoły, – udział pocztu sztandarowego szkoły w obchodach świąt państwowych i szkolnych oraz w miejskich uroczystościach, – praca Samorządu Uczniowskiego, – wolontariat („Młody Kraków 2.0”),	Zgodnie z kalendarzem uroczystości szkolnych Cały rok	I-VIII I-VIII IV – VIII	p. Szołdrowska Monika Pedagog Uczniowie Opiekunowie Samorządu Całe środowisko szkolne

	– udział w projektach miejskich: „Akademia Młodego Miłośnika Krakowa”; „Uczeń – Obywatel”, „Moje miasto, moja dzielnica, moja ulica”, – udział w konkursie „Kultura Ludowa Krakowiaków i Górali” organizowanego przez Centrum Młodzieży im. H. Jordana w Krakowie.			p. Szołdrowska Monika
3. Doradztwo zawodowe	– realizowanie treści doradztwa zawodowego w czasie godzin wychowawczych i lekcji doradztwa zawodowego, – konsultacje dla uczniów i rodziców, dotyczące planowania dalszego etapu rozwoju edukacyjnego.	Cały rok	I-VIII	Wychowawcy Doradca zawodowy

VII EWALUACJA

Realizatorami Programu Wychowawczo- Profilaktycznego są wszyscy nauczyciele, wychowawcy i pracownicy szkoły, wykonujący zadania zgodnie ze swoimi kompetencjami i zajmowanymi stanowiskami.

Ewaluacji wewnętrznej podlegać będą cele i zadania Programu ustanowione na dany rok szkolny. Ewaluacji dokonuje powołany do tego zespół we współpracy z pracownikami pedagogicznymi pod nadzorem dyrektora szkoły co roku. Jej wyniki zostaną przedstawione społeczności szkolnej.

Ocena realizacji celów i zadań zawartych w Programie zostanie przeprowadzona w oparciu o analizę zastosowanych narzędzi badawczych (ankiet, kwestionariuszy, kart obserwacji, wywiadów) i dokumentów szkolnych (planów pracy wychowawczej, dzienników lekcyjnych, protokołów rad pedagogicznych).